

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Stockholms län

Datum: 2022-11-07

Områdesnummer: NRO 01 045

Områdesnamn: Ullnasjöns De Geermoräner

Kommun: Täby (0160) och Österåker (0117)

Kartblad: 10I NO

Area: Cirka 340 ha, varav 330 ha land och 10 ha vatten

Naturgeografisk region: 24 Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken

Landskapsform: Sprickdalslandskap

Riksvärde:

De Geermoräner

Värdeomdöme: Fullständig och mycket geovetenskapligt värdefull serie av De Geermoräner. De har högt pedagogiskt värde, i synnerhet norr om Deglinge, där ryggarna är särskilt tydliga.

Huvudkriterier: A, E

Förutsättningar för bevarande: Områdets karaktär som viktigt geologiskt objekt bevaras. Värdet kan reduceras av exempelvis täkt, schaktning, bebyggelse, vägbyggnad och upplag.

Säkerställande: Hagmark norr om Deglinge utgör Natura 2000-område med fastställd bevarandeplan.

Områdets huvuddrag: Från Ullnasjöns östra strand och söderut ända ned till Norrängen i västra Rydboholmsområdet förekommer en intressant serie De Geermoräner som har stor betydelse för studier av inlandsisens avsmältning. Ryggarna, som är utsträckta i öst-västlig eller nordost-sydvästlig riktning framträder tydligast i hagmarken norr om Deglinge.

Denna i detalj karterade moränserie är ett mycket pedagogiskt exempel på De Geermoräner. I betesmarken vid Deglinge ligger fem stora moränryggar. Mellan dessa förekommer betydligt mindre moränryggar. Moränerna är här nästan blockfria. Tidigare ansågs de ha bildats vid inlandsisens front och alltså vara en typ av ändmorän. Avståndet mellan ryggarna skulle markera iskantens årliga avsmältning. Numera anses de vara bildade innanför iskanten men i sprickor

parallella med denna. Avståndet mellan de stora moränryggarna överensstämmer väl med de mått som Gerhard De Geer genom lervarvskronologisk mätning erhållit på iskantens normala årliga recession i närliggande trakter.

Längre söderut i området är moränryggarna lägre och bevuxna av barrskog. Längst i söder är moränerna blockrika.

Anmärkning: De Geermoränerna ingår i Länsstyrelsens naturvårdsprogram (objektnummer 17.18).

Referenser

De Geer G, 1932: Stockholmstraktens kvartärgeologi. SGU serie Ba, nr 12.

De Geer G, 1940: Geochronologia Suecica Principes. Kungliga Svenska Vetenskapsakademiens Handlingar Bd. 18, nr 6.

Elfström E, 1976: Geologiskt intressanta objekt i Stockholms län. Länsstyrelsen i Stockholms län. Rapport nr 1976:12.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1993: Odlingsbygd i Stockholms län, del 1 Natur- och Kulturmiljöer.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1993: Ängar och hagar. Rapport nr 1993:18.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1996: Naturkatalog för Stockholms län (remissupplaga).

Länsstyrelsen i Stockholms län, 2015: Bevarandeplan för Natura 2000-området Deglinge SE0110361, beslut 2015-12-17, diariernr 511-33887-2015.

Möller H & Stålhös G, 1964: Beskrivning till Geologiska kartbladet Stockholm NO. SGU, ser. Ae Nr 1, sid. 92-98.